

Гуманізація суспільного життя – базова передумова успішної модернізації України (витяг зі щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України).

Здійснення ефективної гуманітарної політики в сучасному світі неможливе без розуміння культури як цілісного комплексу матеріальних, духовних і мистецьких цінностей та забезпечення верховенства культури в стратегічних розробках програм сталого розвитку країни відповідно до сучасних принципів розбудови майбутнього, проголошених у резолюціях ООН і ЄС 2010–2011 рр. «Культура та розвиток».

Утворення глобального інформаційного простору спричиняє жорстку експансію з боку виробників інформації і провокує розмивання національного суверенітету. У сучасних умовах суверенітет можуть зберегти лише країни, здатні перетворити потенціал культури, науки та освіти в основний ресурс розвитку. Іншими словами, головною рушійною силою розвитку є людина зі своїм світоглядом, цінностями та творчим потенціалом. Це орієнтир для будь-якої стратегії, спрямованої на сталий та інноваційний розвиток.

У ХХІ ст. гуманітарний складник набуває виключного значення для формування власного майбутнього. Людиноцентрична модель розвитку має стати фундаментом для розроблення стратегій економічного, інфраструктурного та регіонального розвитку України.

З огляду на внутрішні й зовнішні виклики, з якими стикається гуманітарна сфера України на сучасному етапі, стратегічні цілі гуманітарної політики мають три виміри:

- подальша кристалізація загальнонаціональної ідентичності, забезпечення солідарності й соціокультурної консолідації;
- розвиток людського капіталу й креативного потенціалу нації;
- стимулювання відкритості суспільної свідомості до інновацій і реформ.

Відповідно, ключові пріоритети гуманітарної політики України передбачають:

- розвиток, захист і просування власного культурного, наукового та інформаційного продукту – перехід від статусу країни споживання до статусу країни виробництва такого продукту;
- у центрі гуманітарної і культурної стратегії України має бути проактивна політика держави у сфері охорони культурної спадщини, створення умов для нарощування і реалізації креативного потенціалу нації, якості життя та індексу людського розвитку в Україні;
- фінансування культури й науки, усієї гуманітарної сфери за

принципом «інвестування в людей – інвестування в майбутнє». Позиціонування культурних проектів як інвестиційно-привабливих об'єктів для інвестора в особі держави.

Особливості гуманітарної політики української держави на сучасному етапі.

<...> Концепція гуманітарного розвитку України як інструмент програмування гуманітарної політики.

Ухвалення Концепції гуманітарного розвитку України – нагальна вимога часу. Ідеться про рамковий документ, спрямований на вирішення кількох принципових завдань:

- започаткування якісно нового розуміння гуманітарної сфери як однієї з провідних царин суспільного буття;
- визначення стратегічних пріоритетів гуманітарної політики Української держави;
- забезпечення інституційної координації органів влади всіх рівнів, відповідальних за реалізацію гуманітарної політики;
- визначення орієнтирів для розроблення нормативно-правових актів у різних сегментах гуманітарної сфери (освітньому, науковому, культурному, суспільно-релігійному тощо);
- утвердження в суспільстві загальнонаціональних цінностей, сприяння консолідації української нації.

Концептуальна невизначеність гуманітарної політики в попередні роки незалежності України стала однією з причин хаотичних процесів у гуманітарному просторі країни, почасти «ручного» регулювання гуманітарної сфери, появи комплексу складних проблем.

Необхідно зазначити, що спроби усунути існуючу прогалину все-таки були. Так, у 2000 р. був підготовлений проект Концепції розвитку гуманітарної сфери України, а у 2008 р. – проект Концепції гуманітарного розвитку України, дискутований на Всеукраїнському форумі інтелігенції. Проте обидва напрацювання, незважаючи на незадовільний стан гуманітарної політики, так і не були доведені до логічного завершення.

Сьогодні країна вкотре перебуває за крок до прийняття доленосного документа. У травні 2010 р. Президентом України було доручено підготувати проект Стратегічного плану розвитку гуманітарної сфери України на період до 2015 р. Невдовзі у Державній програмі економічного й соціального розвитку України на 2010 р., затвердженій законом України від 20 травня 2010 р. № 2278–VI, з'явилося положення про розроблення Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 р. На одному із засідань Громадської гуманітарної ради у 2011 р. глава держави наголосив на потребі

доопрацювання нової Концепції гуманітарної політики.

Над підготовкою проекту документа працювало широке коло провідних фахівців з Національної академії наук України, представників органів влади різного рівня, незалежних експертів. У 2012 р. відбувся ряд публічних обговорень і вдосконалено кілька його редакцій.

Остаточний варіант проекту Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 р. охоплює майже всі головні сектори гуманітарної сфери, визначає вектори модернізації національних систем освіти, науки й культури, інформаційної сфери, пропонує способи взаємодії держави й громадянського суспільства, наголошує на важливості змін у сфері охорони здоров'я і збереження довкілля.

Після доопрацювання проекту Концепції гуманітарного розвитку України до 2020 р. Кабінет Міністрів України має підготувати відповідний законопроект і внести його на розгляд Верховної Ради України.

Концепція має стати не тільки *інструментом для майбутнього програмування гуманітарної політики, запорукою поступального розвитку гуманітарної сфери, а й могутнім консолідуючим чинником для суспільства*. Концепція гуманітарного розвитку України до 2020 р. надасть відчутного імпульсу розвитку всіх напрямів гуманітарної сфери, ставши «дорожньою картою» для реалізації нових амбітних національних проектів (зокрема, завдяки механізмам міжнародного співробітництва й державно-приватного партнерства). За умови послідовної реалізації Концепція гуманітарного розвитку *здатна створити ефект мультиплікатора*, який за необхідності поширюватиметься не тільки на гуманітарну, а й на всі інші сфери буття суспільства й держави (***Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2013 році: щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. – К.: НІСД, 2013. – С. 149–150, 152–153.***